

УДК: 378.046-021.64:005.336.2-027.561

DOI: 10.31376/2410-0897-2021-3-47-56-62

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Гребеник Антон Олександрович

аспірант

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: europulsek@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-3051-5713

У статті розкрито критерії сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту. Для мотиваційно-ціннісного, когнітивно-функціонального, рефлексивно-оцінювального критеріїв встановлено відповідні показники, що їх характеризують, рівні сформованості (елементарний, достатній, високий, творчий) та дібрано відповідний діагностичний інструментарій. Проаналізовані критерії, показники та рівні забезпечують визначення сучасного стану та динаміки формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту під час навчання в закладі вищої освіти.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, критерії, показники, рівні сформованості, діагностичний інструментарій, бакалавр залізничного транспорту.

Постановка проблеми. Розв'язання проблеми формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту здійснюється в межах психолого-педагогічної діагностики педагогічного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців у процесі їх навчання у вищій школі широко висвітлені в працях Т. Алексєєвої, І. Зимньої, Е. Зеєра, О. Павлова, Е. Симанюка, О. Ткачук, А. Хуторського та ін. Формування фахових умінь і навичок у здобувачів освіти розглянуто в роботах В. Жданової. Вивченню структури професійної компетентності та її компонентів присвятили свої праці С. Горань, І. Зимня, Л. Карпова, О. Коваленко, В. Курок, А. Нізовцев, О. Скібіна, В. Ягулов та ін. Розроблення моделі професійної компетентності інженера досліджував А. Нізовцев. Образ майбутньої професії інженера представила у своїх працях Н. Підбуцька. Умови реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі були предметом дослідження С. Трубачової. Проте практично не дослідженими є питання визначення критеріїв та показників сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту.

Таким чином, **метою статті** є визначення критеріїв, показників, рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту.

Виклад основного матеріалу. Реформування освітньої галузі в цілому та професійної підготовки зокрема відбувається в межах розвитку трудового потенціалу в умовах євроінтеграції. Роботодавці очікують на зміну якісних характеристик майбутніх працівників, а відтак, і покращення підготовки майбутніх бакалаврів залізничного транспорту. Д. Січка, менеджер Комітету з логістики Європейської Бізнес Асоціації, за матеріалами журналу Mintrans (№ 6, грудень – січень 2020) зазначає, що «залізничні перевезення – важлива складова інфраструктури та економічної системи України, яка за останні двадцять років накопичила значний перелік проблем та дисбалансів» [7].

На нашу думку, професійна компетентність майбутніх бакалаврів залізничного транспорту – це інтегративна якість особистості, яка виявляється і формується в процесі професійного зростання здобувачів освіти та визначає здатність до професійної діяльності в галузі залізничного транспорту.

Сучасні процеси глобалізації в масштабах світової економіки та євроінтеграційні процеси, які є актуальними для України, висувають нові вимоги як до самої залізниці та залізничних перевезень, так і до фахівців зазначеної галузі.

Розроблення механізму визначення стану сформованості професійної компетентності

майбутніх бакалаврів залізничного транспорту потребує з'ясування базових понять, до яких належать «педагогічне дослідження», «критерій», «показник», «рівень».

Наукова проблема – «питання, що потребує наукового вирішення; сукупність нових діалектично складних теоретичних або практичних питань, які суперечать існуючим знанням або прикладним методикам у конкретній науці та потребують вирішення за допомогою наукових досліджень» [1, с.12]. «Під педагогічним дослідженням розуміють процес і результат наукової діяльності, спрямовані на одержання нових знань про закономірності процесу навчання, виховання і розвитку особистості, про структуру, теорію, методику і технологію організації навчально – виховного процесу, його зміст, принципи, організаційні методи і прийоми» [2, с. 13].

Загальновідомо, що вимірювання – це виокремлення певних значень ознаки та встановлення відповідності певному реальному прояву числового значення.

У поняттєвому словнику теорії діагностики поняття «критерій» визначено як величину, що змінюється, набуваючи різних значень у різних випадках, або для різних моментів часу в рамках одного випадку, а також надають можливість визначати стан об'єкта діагностування [3]. «Показник» (від пізньолат. *indicator* – показчик) – міра прояву критерію, його кількісна або якісна характеристика, що допомагає визначити різні стани конкретного об'єкта. При цьому критерій характеризується як якісно, так і кількісно певною групою показників [6].

Важливо розуміти вузькоспеціальне значення термінів «показник» і «критерій». У різних галузях науки ці загальнонаукові терміни набувають специфічного вияву: для природничо-математичних дисциплін вони, наприклад, носять певні числові значення, для гуманітарних можуть варіюватися залежно від кількості, наприклад, наукових підходів різних учених у різний час.

У ході нашого педагогічного дослідження під показниками ми розуміємо певні ознаки, за допомогою яких можна характеризувати критерії сформованості професійної компетентності майбутніх інженерів у процесі професійної підготовки під час навчання у закладі вищої освіти. Загальновідомо, що критерії відображають пріоритетні закономірності об'єкта; мають стійкі ознаки предмета; саме через критерії встановлюються зв'язки між складниками явища; критерії розкриваються через показники. Ступінь сформованості професійної компетентності в нашому дослідженні залежить від рівня прояву показників тощо.

Поняття «рівень» у дослідженні визначимо як ступінь якості. Аналіз практичного досвіду вишів та результати педагогічних досліджень науковців дозволив у ході дослідження виокремити мотиваційно-ціннісний, когнітивно-функціональний, рефлексивно-оцінювальний критерії, які є однойменними складникам професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту та дають змогу визначити рівень сформованості їх професійної компетентності.

За результатами аналізу науково-педагогічних публікацій зазначимо, що О. Дудник визначає три рівні сформованості професійної компетентності, а саме: високий, середній та низький [4]. Зазначимо, що позиція автора збігається з позицією багатьох науковців, які здебільшого визначають саме три рівні сформованості професійної компетентності. Водночас слід зазначити, що в процесі професійної діяльності рівень сформованості професійної компетентності підвищується. Адже саме фахова діяльність на ранніх етапах дозволяє привести у відповідність набуті теоретичні знання та реальні конкретні випадки їх прикладного застосування. І професійний досвід є тому вагомою підставою. Визначення у ході дослідження критеріїв та показників сприяло визначенню чотирьох рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту, зокрема, це – елементарний, достатній, високий, творчий. Однак у ході нашого дослідження творчий рівень не розглядається. Ураховуючи сучасні вимоги до працівників залізничної галузі необхідним є створення сприятливих умов під час навчання у вищій школі з метою забезпечення затребуваного рівня професійної компетентності майбутніх бакалаврів означеної галузі.

При цьому зазначимо, що творчий рівень сформованості професійної компетентності фахівців залізничного транспорту в процесі професійної підготовки пов'язаний із

майстерністю професіонала, його високим наявним професійним досвідом. Таким чином, вести мову про творчий рівень сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів, здобувачів вищої освіти, не є доцільним. Досягнення творчого рівня – це перспектива професійної діяльності. Отже, у межах нашого дослідження увагу зацентовано на формуванні у майбутніх бакалаврів залізничного транспорту професійної компетентності на перших трьох рівнях (елементарний, достатній, високий).

Мотиваційно-ціннісний критерій визначається через наявність певних показників, а саме: потреби в систематичному пізнанні професійних новацій, можливих ризиків у ході професійної діяльності, усвідомленні майбутніми бакалаврами себе як керівників різних ланок залізничної галузі, важливості створення безпечних умов праці, потребово-ціннісних орієнтацій щодо забезпечення професійної діяльності, ініціативності та сформованості мотивів до розвитку власної професійної компетентності.

Елементарний рівень. Байдуже ставлення до виконання професійних зобов'язань, відсутність явного інтересу до вибору вагомішого, пріоритетнішого у нестандартних ситуаціях, індеферентна позиція щодо ініціативності на робочому місці.

Достатній рівень. Присутній стабільний інтерес до професійної діяльності та пізнання інноваційних технологій та можливих ризиків, наявне розуміння необхідності дотримання вимог безпеки життєдіяльності, частий прояв мотивів щодо підвищення рівня сформованості власної професійної компетентності, відсутня упередженість щодо питань, пов'язаних з підвищенням рівня управлінських та організаційних умінь, сформованість власної потреби в підвищенні кваліфікації, незначна мотивація до запобігання професійним невдачам та сприяння професійним успіхам.

Високий рівень. Усвідомлення необхідності формування потребово-ціннісних орієнтацій, проявляється зацікавленість у формуванні професійної компетентності, високий інтерес до проблем залізничної галузі з метою відслідковування процесу їх усунення, достатньо сформована потреба в професійному зростанні й безпеці діяльності, відсутня стереотипність у виявленні ініціатив щодо усунення наявних професійних проблем. Діяльність майбутніх бакалаврів залізничного транспорту характеризується відсутністю частих помилок з питань професійної діяльності.

Когнітивно-функціональний критерій визначає рівень володіння комплексом знань з професійної діяльності, що дозволяють здійснювати виконання особистих професійних обов'язків, аналіз ситуації з точки зору безпеки тощо. Це наявність системи спеціальних знань майбутнього бакалавра залізничного транспорту; розуміння специфіки діяльності; форм, методів та технологій реалізації запланованого й усунення загроз; знання особливостей організації професійної діяльності транспортної галузі, у тому числі на залізниці; знання та розуміння проблем даної галузі виробництва.

Охарактеризуємо рівні сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів з позиції когнітивно-функціонального критерію за визначеними показниками.

Елементарний рівень. Відсутні знання щодо проблеми та особливості професійної діяльності в залізничній галузі; відсутні і основні, і резервні професійні наміри щодо підвищення рівня знань з розвитку даної галузі. Відсутнє також уявлення про можливі небезпеки під час виконання виробничих завдань. Недостатньо сформовані уміння з питань власного професійного розвитку. Відсутні знання про особливості проведення робіт з усунення ризиків у нестандартних ситуаціях на виробництві.

Обмежені знання щодо проблем і особливостей виробничого процесу. Відсутні знання поняттєво-термінологічного апарату, необхідного для здійснення працезахоронної діяльності.

Достатній рівень. Переважно правильне розуміння стану та особливостей нестандартних ситуацій в залізничній галузі. Не знаходить відгуку пропозиція до здобувача вищої освіти щодо дискусійної розмови з фахових питань, хоча рівень теоретичної підготовки є достатнім. Недостатньо конкретні знання особливостей організації професійної діяльності, зокрема, щодо наявності певних ризиків та небезпек. Наявні фрагментарні знання щодо забезпечення управлінської й організаційної складової, а також безпеки під час професійної

діяльності.

Високий рівень. Спостерігається зміщення акцентів у бік систематичного підвищення здобувачем вищої освіти рівня знань з професійної діяльності, збереження життєдіяльності під час виробничого процесу, з основ організації професійної діяльності й управлінських процесів, можливих ризиків у професійній діяльності. Рівень знань щодо професійної діяльності транспортної галузі максимальний як для майбутнього бакалавра. Систематизовані знання щодо реалізації намірів професійної діяльності, безпечності в процесі виконання виробничих завдань дозволяють систематично аналізувати ситуації з точки зору безпеки. Уміння характеризуються системністю і частіше систематичною здатністю до перенесення в нові умови, навіть якщо вони є проблемними з елементами небезпеки та певного ризику. Проявляються знання, потрібні для впровадження інновацій і недопущення порушень з охорони праці, проведення профілактичної роботи. У майбутнього бакалавра наявні системні знання про безпечну організацію професійної діяльності.

Рефлексивно-оцінювальний критерій передбачає характеристику вмінь та досвіду практичного їх застосування для провадження професійної діяльності майбутніми бакалаврами. Володіння вміннями здійснювати аналіз нестандартних ситуацій, брати участь в організації та проведенні заходів під час вирішення нестандартних проблемних ситуацій, професійних ризиків та небезпек.

Елементарний рівень. Відсутність інтересу до рефлексії рівня професійної компетентності. Демонстрація відсутності власної мотивації щодо формування професійної компетентності. Недостатньо засвоєно способи вирішення професійних завдань. Уміння щодо усунення виробничих ситуацій нестандартного формату на виробництві відсутні. Спостерігаються суттєві труднощі у вирішенні професійних завдань з елементами ризику. За виникнення проблемної ситуації майбутній бакалавр залізничного транспорту перебуває «у штопорі» та, як наслідок, є майже бездіяльним. Немає зіставлення виконуваних професійних дій з можливими ризиками. Епізодично проявляється рефлексивна позиція майбутніх бакалаврів щодо оцінки можливих факторів чи потенційних можливостей з реалізації стратегічного плану розвитку тощо. Формулювання висновків за результатами аналізу сильних і слабких сторін професійного комплексу викликає суттєві труднощі. Неспроможність виявляти недоліки в організації виробничої діяльності та безпосередньо заходів безпеки.

Достатній рівень. Спостерігається позитивна динаміка власної мотивації до рефлексії рівня професійної компетентності. Засвоєно алгоритм виконання конкретних професійних функцій під час виробничого процесу, але виникають труднощі в процесі вирішення нестандартних завдань, постановка яких викликає труднощі та частіше вирішується за участю керівництва. Проявляється бажання взяти участь у вирішенні питань щодо профілактики чи усунення професійних небезпек. Спроби нестандартного вирішення проблемних ситуацій з наявністю певних загроз частіше є вдалим. Частіша неспроможність встановити причини наявних недоліків. Проявляється достатня сформованість рефлексивної позиції майбутніх бакалаврів. Дії, що вимагають обґрунтування, викликають невпевненість та нерішучість. Здобувач вищої освіти несистематично виявляє бажання пошуку шляхів усунення небезпечної професійної ситуації. Спрямованість на побудову власної професійної кар'єри виявляється проявляється епізодично.

Високий рівень. Наявний високий інтерес до рефлексії рівня професійної компетентності. Володіння достатнім досвідом професійної діяльності майбутнього бакалавра залізничного транспорту. Професійне орієнтування з питань покращення виробництва під час виконання професійних завдань не викликає труднощів. У діяльності допускається досить незначна кількість помилок або вони взагалі відсутні. Здатність аналізувати діяльність, помічати недоліки, виявляти причину та усувати їх. Високий ступінь ініціативності. Спрямованість на підвищення рівня сформованості власної професійної компетентності та самоосвіти щодо питань професійної діяльності майбутнього інженера залізничного транспорту. Часто передбачають результати своїх дій, планують діяльність, проводять профілактичні заходи з охорони праці в транспортній галузі. Систематично проявляється

спрямованість на побудову власної професійної кар'єри.

Засобами діагностики стали анкетування, тестування, опитування, бесіди, зовнішнє спостереження, аналіз документів та результатів педагогічної діяльності, експертне оцінювання тощо.

У ході нашого дослідження використовувалися методи опитування – бесіда, інтерв'ю, анкетування.

Бесіда розглядається як самостійний або додатковий метод дослідження. Отримання додаткових роз'яснень чи відповідей на цільові питання здійснюється саме під час бесіди, яка є усно-контактною формою комунікації. Бесіді передують певне її планування, виокремлення відповідно до наміченого плану конкретних запитань, на які потрібно з'ясувати відповіді. У процесі бесіди відповіді не фіксуються. Проте під час її планування вони мають бути передбачуваними, адже від цього залежить її перебіг та результативність. Важливою є психологічна готовність до конструктивного діалогу під час бесіди, а також до адекватної реакції в разі її деструктивного перебігу.

Анкетування, на відміну від бесіди, передбачає збір інформації в письмовому вигляді. Одночасно допускається анкетування численного колективу респондентів. Розроблення анкети відбувається поетапно.

Метод аналізу документів та результатів педагогічної діяльності. Цей метод віднесено до ефективних щодо збирання та аналізу первинної інформації. Важливим внеском у дослідження є робота з нормативними документами забезпечення освітнього процесу щодо підготовки бакалаврів залізничного транспорту, анкетами, звітами тощо. Вважаємо володіння нормативною базою щодо провадження підготовки бакалаврів залізничного транспорту важливим складником успішності дослідження.

Спостереження. В основі цього методу лежить цілеспрямоване сприйняття природної поведінки здобувачів / учасників освітнього процесу в педагогічній практиці. Активне чи пасивне, безпосереднє чи опосередковане спостереження планують, ураховують обставини, визначають кількість об'єктів спостереження, призначають час, плануючи спостереження. Ми виокремлюємо такі його етапи: визначення мети, постановка завдань, вибір об'єкта спостереження, способу спостереження і реєстрації результатів, опрацювання отриманих результатів та їх аналіз.

З метою виявлення рівня сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту використовувався також метод *тестування*. Зазначимо, що результативність зазначеного методу наряду залежить від майстерності в доборі питань, а також майстерності аналізу відповідей. Тож варто зважати на деяку суб'єктивність цього методу.

Метод експертного оцінювання, який у процесі оцінювання явищ, що досліджуються, передбачає залучення компетентних людей у ролі експертів, думки яких забезпечують об'єктивну його характеристику [5]. Серед експертів розрізняють фахівців у певній галузі науки або практики. Експертиза зазвичай вирішує завдання, які розподіляються на три групи, а саме: кількісна оцінка об'єктів за певною ознакою, упорядкування їх та класифікацію.

Під час оцінювання рівня сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту застосовувався *метод узагальнення незалежних характеристик* як різновид методу експертного оцінювання. Результати, що були отримані, використовувались як для опису досліджуваного явища, так і для планування подальшого дослідження.

Висновки. Відповідно до структури професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту, яка включає в себе три взаємопов'язані компоненти: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-функціональний, рефлексивно-оцінювальний, **виокремлюємо однойменні критерії**. Перший, мотиваційно-ціннісний, критерій визначається такими показниками: мотиваційна готовність до реалізації професійних завдань і професійного саморозвитку; наявність потребно-ціннісних орієнтацій у контексті виконання складних спеціалізованих задач у сфері залізничного транспорту; сформованість професійних мотивів та

фахово орієнтованого мислення. Когнітивно-функціональний компонент розкривається у таких показниках, як теоретична, практична, психологічна підготовленість до професійної діяльності; виконання особистих професійних зобов'язань, аналіз ситуації з точки зору безпеки тощо. Рефлексивно-оцінювальний компонент характеризується рішучістю, відповідальністю, прогнозуванням безпечності; всебічною готовністю до ініціювання та ухвалення професійних рішень; спрямованістю на перспективу, здатністю досягати прогнозованих результатів, фахово-безпечним орієнтуванням. Визначено чотири рівні сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту, три з яких розглянуто в представленому дослідженні.

Таким чином, визначені в дослідженні показники, критерії та рівні забезпечать комплексне оцінювання сформованої професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту, визначення динаміки процесу її формування.

Однак проведене дослідження не вичерпує всіх проблемних питань процесу формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів залізничного транспорту в процесі фахової підготовки під час навчання у вищій школі. Подальшого дослідження потребують питання розроблення моделі комплексу діагностичного інструментарію формування означеної інтегративної якості особистості здобувачів освіти – майбутніх бакалаврів залізничного транспорту.

Список використаної літератури

1. Президент: Сьогодні стартує наступний важливий напрямок «Великого будівництва» – нова українська залізниця. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-sogodni-startuye-nastupnij-vazhlivij-napryamok-vel-71505> (дата звернення: 15.11.2021).
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень. Київ – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. Київ – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
5. Дудник О. М. Критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2011. № 6 (320). С. 110–115.
6. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2006. С. 71–74.
7. Новий український тлумачний словник. Близько 20000 слів і словосполучень / укл.: Н. Д. Кусайкіна, Ю. С. Цибульник; за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2008. 608 с.

CRITERIA, INDICATORS AND LEVELS OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE BACHELORS OF RAILWAY TRANSPORT

Hrebenyk Anton

Postgraduate Student

Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. *Developing professional competence of future bachelors of railway transport is carried out within the framework of psychological and pedagogical diagnostics of pedagogical process.*

Purpose. *The aim of the article is to determine the criteria, indicators, levels of professional competence of future bachelors of railway transport.*

Methods. *Theoretical and empirical methods were used: analysis and systematization; observation; written and oral interview; analysis, systematization, generalization were used.*

Results. *According to the professional competence structure of future bachelors of railway transport, which includes three interrelated components: motivational-value, personal-functional, reflexive-evaluative, criteria of the same name were singled out. The first, motivational-value, criterion is determined by the following indicators: motivational readiness for the implementation of professional tasks and professional self-development; needs and value orientations availability in the context of performing complex specialized tasks in the railway transport field; professional motives*

developing and professionally-oriented thinking. Personally-functional is revealed in such indicators as theoretical, practical, psychological readiness for professional activity; fulfillment of personal professional obligations, situation analysis from the safety point of view; professional activities implementation of the creative level. Reflexive-evaluative is characterized by determination, responsibility, safety forecasting; comprehensive readiness to initiate and make professional decisions; focus on the future, the ability to achieve predictable results, professionally safe orientation. Four levels of professional competence of future bachelors of railway transport (elementary, sufficient, high, creative) are determined. It should be noted that the creative level of professional competence of future bachelors of railway transport in the process of professional training is associated with the professional skill, high available professional experience. Thus, the study framework, attention is focused on the professional competence of future bachelors of railway transport at the first three levels (elementary, sufficient, high).

Originality. *A diagnosis of the assessment of the level of professional competence of future bachelors of railway transport was carried out through the criteria separation (motivational-value, personal-functional, reflexive-evaluative), indicators and qualitative characteristics of levels (elementary, sufficient, sufficient, sufficient, sufficient) professional competence of future bachelors of railway transport in the process of professional training at the institution of higher education.*

Conclusion. *The indicators, criteria and levels defined in the research will provide a comprehensive assessment of the current professional competence of future bachelors of railway transport, to determine the dynamics of its developing process.*

However, the study does not cover all issues of the process of professional competence developing of future bachelors of railway transport in the professional training process during their training at the institution of higher education. Further research is needed to develop a model of a set of diagnostic tools for this integrative quality shaping of the students' personality, future bachelors of railway transport.

Key words: *competence, professional competence, criteria, indicators, competence levels, diagnostic tools, bachelors of railway transport.*

References

1. Prezydent: Sohodni startuie nastupnyi vazhlyvyi napriamok «Velykoho budivnytstva» – nova ukrainska zaliznytsia [President: Today starts the next important direction of “Great Construction” – the new Ukrainian railway]. (2021). *The President of Ukraine. Official online representation*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-sogodni-startuye-nastupnij-vazhlivij-napryamok-vel-71505> [in Ukrainian].
2. Vazhynskyi S. E., Shcherbak T.I. (2008). *Metodyka ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen* [Methods and organization of scientific research]. Kyiv-Vinnytsia: DOV «Vinnytsia». [in Ukrainian].
3. Honcharenko, S. U. (2008). *Pedahohichni doslidzhennia: Metodolohichni porady molodym naukovtsiam* [Pedagogical research: Methodological advice to young scientists]. Kyiv-Vinnytsia: DOV «Vinnytsia». [in Ukrainian].
4. Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv: Lybid. [in Ukrainian].
5. Dudnyk, O. M. (2011). Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti proofesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv [Criteria, indicators and levels of professional competence of the future primary school teacher]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka– Journal of LNU named after Taras Shevchenko*, 6 (320), 110–115. [in Ukrainian].
6. Krushelnyska, O. V. (2006). *Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen* [Methodology and organization of scientific research]. Kyiv: Kondor, 71-74. [in Ukrainian].
7. Dubichynskyi V.V., Kusaikina N.D., Tsybulnyk Yu.S. (Ed.). (2008). *Novyi ukrainskyi tлумachnyi slovnyk. Blyzko 20000 sliv i slovospoluchen* [New Ukrainian explanatory dictionary. About 20,000 words and phrases]. Kharkiv: Knyzhkovyi klub «Klub simeinoho dozvillia». [in Ukrainian].

Отримано редакцією 28.11.2021 р.